

Stanisław Świerkosz

"Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne", t. 3, Katowice 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 42/3, 233-234

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wynika z przynależności do mistycznego Ciała Chrystusa i kapłaństwa wiernych. Należy żałować, że autor nie określa dokładnie, co należy rozumieć przez apostołstwo. Wymieniając zaś różne formy apostołatu, nic nie mówi o apostołstwie modlitwy. Czyżby u św. Jana Chryzostoma nie znalazł tekstów potwierdzających istnienie obowiązku apostołstwa przez modlitwę? W pracy występuje też brak przedstawienia sytuacji religijno-moralnej, a także społeczno-politycznej chrześcijaństwa w IV wieku. W świetle ówczesnych warunków lepiej można by zrozumieć napomnienia św. Jana Chryzostoma a. by postępowanie moralne jego słuchaczy było zgodne z wyznawanymi zasadami.

Książka P. Rentincka stanowi zarówno dla historyków, jak i teologów moralistów, a także pastoralistów źródło dobrze udokumentowanych informacji na temat duszpasterstwa w Kościele antiocheńskim w IV wieku.

Ks. Antoni Młotek, Wrocław

Śląskie Studia Historyczno-teologiczne, t. III, Katowice 1970, Wydawnictwo Kurii Diecezjalnej, s. 352.

Niniejszy, trzeci już tom Śląskich Studiów odznacza się ciekawą i bogato zróżnicowaną tematyką artykułów.

Na wstępie bp H. Bednorz szkicuje sylwetkę Jana XXIII podkreślając jego zrozumienie dla aktualnych problemów doczesności, które usiłują rozwiązać ludzie o różnym światopoglądzie. Takie właśnie zagadnienia, stanowiące wspólną dla prawie wszystkich mieszkańców naszego globu płaszczyznę zainteresowania, przynosi omawiany tom. Zawarte w nim artykuły, pomijając historyczne, zgrupować można wokół znajdujących coraz szerszy oddźwięk tematów, jak prawa osoby, praca ludzka i czas wolny, kobieta w pracy i w rodzinie, życie gospodarcze a życie społeczne.

Ks. J. Majka w artykule *Rozwój zagadnienia prawa osoby w nauce społecznej Kościoła* określa pojęcie praw osoby, postuluje uwzględnienie aspektu obiektywnego i subiektywnego uprawnień, jego źródło umiejscawia w świadomości ludzkiej. Przedstawia dzieje personalizmu chrześcijańskiego, zakorzenionego już w ST, aż do encykliki *Populorum progressio*, będącej jego zdaniem już nie obroną, ale programem pozytywnej realizacji praw osoby.

Artykuł ks. J. Kondzieli *Gospodarczy aspekt „bonum commune”* próbuje dać odpowiedź na pytanie o istotę życia gospodarczego, o jego sens. Zdaniem autora życie gospodarcze jako jeden z wycinków życia społecznego zmierzać winno do naturalnego dobra wspólnego jako do swego celu przez optymalne zaspokojenie potrzeb gospodarczych.

Próby definicji pracy ludzkiej w oparciu o analizę terminów św. Tomasa z a. dokonaną w świetle Tomaszowej ontologii, podejmuje się o. W. Jacher OP w wziętym artykule pt. *Koncepcja pracy ludzkiej w ujęciu św. Tomasza z Akwinu*.

O czasie wolnym, którego ilość do tego stopnia wzrasta, że jego wykorzystanie staje się problemem społecznym, znajdujemy w prezentowanym numerze kilka artykułów. Pierwszy, ks. J. Kondzieli *Integralność podzielonego czasu* wyjaśnia pojęcie czasu wolnego, omawia jego stały wzrost, coraz szybszy w ostatnim stuleciu, oraz jego ścisły związek z pracą. Autor pragnąc integracji osoby, chcąc ją uchronić od wewnętrznego rozbitcia, dowodzi konieczności zachowania jedności czasu pracy i czasu wolnego. Te dwie sfery życia ludzkiego pozostają ze sobą w sprzężeniu zwrotnym. Należy dążyć do humanizacji nie tylko pracy, lecz także czasu wolnego, bo i tutaj może człowiek ulec procesowi odczłowieczenia wskutek nabycia postawy konsumpcyjnej. Stąd rodzi się potrzeba uświadomienia sobie funkcji czasu wolnego i takiego nim dysponowania. by człowiek nie tylko wypoczywał od pracy i bawił się,

lecz aby rozwijał swoją osobowość. Traktuje o tym artykuł ks. J. Siega SJ pt. *Problem cywilizacji wolnego czasu*.

Powyższe dwa artykuły dotyczą kwestii czasu wolnego w ogóle. Jak się ta rzecz ma w życiu kobiety sygnalizuje T. Kukułowicz w art. *Czas wolny pracującej zawodowo kobiety zamężnej a jej obowiązki rodzinne*. Autorka zwraca uwagę na funkcję czasu wolnego w życiu rodzinnym, jako na czynnik kontaktu niezbędnego w zacieśnianiu więzów rodzinnych, zwłaszcza gdy zanikły inne elementy spełniające tę rolę. W rodzinie także zaczynają się kształtować odpowiednie postawy młodego pokolenia wobec czasu wolnego. Artykuł ukazuje nagłą konieczność stworzenia spełniającej rodzinne obowiązki i pracującej zawodowo kobiecie dostatecznej ilości wolnego czasu.

Pojęcie katechezy kerygmatycznej, idee przewodnie i wynikający z podstawowych założeń nowy układ programu wyjaśnia artykuł ks. H. Holubarsa i ks. S. Bisty pt. *Próba przystosowania programu katechezy parafialnej do wymogów katechezy posoborowej*. Osia programu winny być sakramenty inicjacji chrześcijańskiej. Wokół chrztu koncentrują się katechezy dla dzieci przedszkolnych, Eucharystia stoi w centrum nauczania w szkole podstawowej, a nauczanie w oparciu o sakrament bierzmowania w szkole średniej ma zamknąć proces podstawowej formacji chrześcijanina. Co jednak z tymi, którzy swoją edukację kończą na szkole podstawowej? Artykuł godny uwagi każdego katechety.

Ks. R. Sobański w art. *Chrzest jako czynnik konstytuujący Kościół w dokumentach Soboru Watykańskiego II* referuje naukę o pierwszym sakramencie przedstawioną w KL, KK, DE i *Dyktorium Ekumenicznym*. Godną uwagi jest myśl o podstawowym kodeksie chrześcijaństwa, na wzór postulowanego ostatnio kodeksu podstawowych praw Kościoła. O tym ostatnim traktuje szerzej artykuł ks. S. Bisty *Z prac nad rewizją kodeksu prawa kanonicznego*.

Artykuł tegoż autora *Przyczynek do historii genezy dekretu Soboru Trydenckiego o seminariach diecezjalnych*, informuje o polskiej koncepcji seminarium duchownego w wieku XVI, wyrażonej w uchwałach synodu warszawskiego z r. 1561.

S. Gaudencja, Teresa Ochot w art. *Msza św. w modlitewnikach górnośląskich do r. 1914*, który jest drugim rozdziałem jej pracy magisterskiej, obok analizy modlitw mszalnych zamieszcza chronologiczne zestawienie modlitewników zawierających nabożeństwa mszalne oraz alfabetyczne zestawienie pieśni mszalnych polskich i osobno niemieckich — do r. 1914.

Cenne dla każdego historyka i polonisty są artykuły o S. Łysika *Polskie metryki z parafii Kopienica z lat 1607—1611* i ks. F. Maronia *Stulecie dekanatu myślowickiego na tle problemów narodowych i społecznych związanych z rozwojem przemysłowym*.

Dział uwag praktycznych przynosi artykuły ukazujące możliwości konkretnej pracy wychowawczej i duszpasterskiej. Ks. H. Holubars proponuje „religijne kształtowanie czasu wolnego w wieku pedagogicznym”, a ks. T. Wojciechowski rozpatruje problem „telewizja a życie rodzinne”.

Notatki wydawnicze podające spis niektórych artykułów na temat Kościoła na Śląsku za lata 1968—1969, recenzje i informacje z życia diecezji zamakają numer.

Ks. Stanisław Świerkosz SJ, Warszawa